

door dit vergrotingseffect van het heffingvrije vermogen. De situatie die **Persoonsgegevens** schetst is daarom voordelig voor de belastingplichtige.

Persoonsgegevens illustreert dit aan de hand van twee (extreme) voorbeelden, uitgaande van een heffingvrij vermogen van € 50.000.

Voorbeeld 1 overbruggingswetgeving

Banktegoeden	€ 50.000
Beleggingen	€ 10 mln
Schulden na aftrek drempel	€ 10 mln
Rendementsgrondslag	€ 50.000
Grondslag sparen en beleggen	€ 0
Forfaitair rendement	€ 323.005
Voordeel uit sparen en beleggen	€ 0
Belasting box 3	€ 0

Deze belastingplichtige betaalt geen belasting, omdat het vermogen per saldo niet boven het heffingvrije vermogen uitkomt, ook al is zijn forfaitair berekende rendement € 323.005. Ook in het huidige stelsel betaalt deze belastingplichtige geen belasting.

Voorbeeld 2 overbruggingswetgeving

Banktegoeden	€ 51.000
Beleggingen	€ 10 mln
Schulden na aftrek drempel	€ 10 mln
Rendementsgrondslag	€ 51.000
Grondslag sparen en beleggen	€ 1.000
Forfaitair rendement	€ 323.005,10
Voordeel uit sparen en beleggen	€ 6.334
Belasting box 3	€ 1.963

Deze belastingplichtige heeft € 1.000 meer spaargeld dan in voorbeeld 1 en betaalt wel belasting. Vanwege de pro-ratatoerekening van het heffingvrije vermogen wordt slechts belasting betaald over een klein deel (1.000/51.000e deel) van het forfaitaire rendement. Desalniettemin resteert een belasting van een kleine € 2.000 euro.

De voorbeelden maken duidelijk dat de prikkel om schulden aan te gaan die bestaat in het huidige stelsel ook gedurende de overbruggingswetgeving blijft bestaan en in sommige gevallen groter wordt. Deze prikkel vervalt wanneer het nieuwe stelsel op basis van werkelijk rendement van kracht wordt en we tevens overstappen op een heffingvrij inkomen.

*|| dit is
ge
goede
prikkel.*

Overigens kan het effect zoals dat in bovenstaande voorbeelden tot uitdrukking komt, zich ook voordoen in minder extreme situaties. Bijvoorbeeld belastingplichtigen die schulden zijn aangegaan om een tweede woning (voor henzelf of bijvoorbeeld voor een kind) aan te schaffen of belastingplichtigen die een schuld zijn aangegaan om dit bedrag door te lenen aan een kind, zodat deze een eigen woning kan kopen. Deze belastingplichtigen krijgen bij volledige saldering van vordering en schuld feitelijk een reductie voor de schuld tegen 5,69% in plaats van 2,26%. Zij die boven het heffingvrije vermogen uitkomen, zien dit effect verminderd doordat het effectieve rendementspercentage dat wordt toegepast op het surplus stijgt.

||

Persoonsgegevens suggereert om die reden het heffingvrije vermogen alleen toe te passen op bezittingen en dus als het ware om te bouwen naar een "heffingvrij bezit", waardoor in de overbruggingswetgeving meer personen in de heffing zouden worden betrokken.

Dit acht de werkgroep overbrugging niet wenselijk. De situatie die Persoonsgegevens schetst is het gevolg van de bewuste keuze om voor de overbruggingswetgeving aan te sluiten bij het rechtsherstel (zie paragraaf Achtergrond). De suggestie van Persoonsgegevens het basisprincipe van het heffingvrije vermogen (je betaalt pas als jouw vermogen groter is dan het heffingvrije vermogen) om die reden af te schaffen zou betekenen dat een groep belastingplichtigen die meende uitgesloten te worden van een box 3-heffing, nu wel belasting zou moeten betalen. Ook dat acht de werkgroep overbrugging niet wenselijk.

begepak
↓
k l

Daarnaast zijn in de werkgroep verschillende opties onderzocht waaronder een cap op het heffingvrije vermogen, een cap op de schulden en een combinatie van beiden. Deze varianten betekenen echter ook systeembreuken ten opzichte van het huidige stelsel en het rechtsherstel. Daarnaast zou dit leiden tot aanpassing van de voor het rechtsherstel gebouwde systemen wat tot een hoger beslag op het IV-portfolio van de Belastingdienst en tot een budgettaire derving zou leiden. Zonder de laatste twee aspecten nader uit te werken is in dit stadium de conclusie dat er binnen het gekozen stelsel voor de overbruggingswetgeving geen mogelijkheden voor verbetering te vinden zijn.

Uitvoeringsaspecten

Belastingplichtigen met overige bezittingen en eveneens schulden die boven het heffingvrije vermogen uitkomen, kunnen wellicht de indruk hebben dat zij onder de overbruggingswetgeving relatief veel belasting betalen. Het effectieve rendementspercentage is hier hoog. In de casus Persoonsgegevens het effectieve rendementspercentage ruim 600%. In hoeverre dit effect zichtbaar wordt op de aanslag is nog niet bekend. In het nu voorliggend concept wordt het effectieve rendementspercentage niet getoond (zie bijlage 2, waarin de berekening zoals deze naar de huidige stand op de aanslag wordt getoond). Het is ongewis in hoeverre de nieuwe berekening en de effecten van de overgangswet vragen en bezwaren zal oproepen bij belastingplichtigen.

||
||
||

informatiepunt - Relatie onvolkomenheid overbruggingswetgeving met de voorkoming van dubbele belasting

Het effect dat belastingplichtigen met weinig nettovermogen die met (veel) geleend geld beleggen, weinig belasting betalen (gerelateerd aan het forfaitaire rendement op die beleggingen verminderd met de schulden) wordt nog sterker wanneer er ook buitenlandse bezittingen zijn. Dat komt omdat bij de voorkoming van dubbele belasting wordt gedaan alsof het heffingvrije vermogen geheel bij de binnenlandse bezittingen hoort (en het buitenlandse vermogen zonder vrijstelling (heffingvrij vermogen) is belast). Technisch gebeurt dat doordat (in de huidige wettelijke systematiek en onder het herstelbesluit¹²) in de voorkomingsbreuk (waarin de teller bestaat uit het buitenlandse nettorendement) de noemer wordt gevormd door het belastbare inkomen uit sparen en beleggen (en waarin dus mede een aftrek in verband met het heffingvrije vermogen is verwerkt) en niet uit de som van het binnenlandse en buitenlandse rendement. Als we willen voorkomen dat het 'Persoonsgegevenfeffect' als het ware versterkt wordt in dergelijke

graag
uithalen
in de
conclusie,
cijfermatig
verbeterd.

¹² En (logischerwijze) eveneens in de in voorbereiding zijnde herstelwetgeving ter codificatie van het herstelbesluit.

(veel-)geleend-geld-situaties met ook buitenlandse bezittingen is het te overwegen om de noemer in de breuk aan te passen en zo minder voorkoming te geven.

Er zijn ook andere argumenten om dit te doen¹³ maar omdat nu voor de algemene lijn is gekozen om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de systematiek van het herstelbesluit en omdat onder de huidige wettelijke systematiek ook op deze wijze (toerekening heffingvrij vermogen aan binnenlandse bezittingen) voorkoming wordt verleend, stellen wij voor om dit vooralsnog niet te doen.

Toelichting - Bespreekpunten

Buiten reikwijdte

Bespreekpunt 2 – Planning brieven box 3

Tijdens het Commissiedebat over het Toekomstig stelsel van 29 juni jl. heeft u een aantal toezeggingen gedaan. Daarbij heeft u aangegeven in september een brief te sturen, maar hierin nog niet alle toezeggingen mee te nemen. Tijdens het reguliere overleg van 8 augustus heeft u daarnaast aangegeven een brief te willen sturen voor het Commissiedebat Belastingdienst van 7 september. Hieronder treft u een voorstel voor de planning en inhoud van verschillende brieven over box 3 in de komende periode.

Inhoud	Wordt aan u voorgelegd	Verzending Kamer
1. Brief richting Commissiedebat <ul style="list-style-type: none"> • Stand van zaken herstel <ul style="list-style-type: none"> ○ Posten bezwaarmakers behandeld, iedereen brief ontvangen. ○ Burgerreacties: prognose vs realiteit ○ Van start met aanslagen die niet onherroepelijk vaststonden en aanslagen 2021 <ul style="list-style-type: none"> ▪ Toezegging over informeren burgers • Niet bezwaarmakers: verwijzing brief scenario's. • Toezegging Grinwis over aanvullende informatie doorwerking • Overbrugging en herstel in wetgeving: gaan met Prinsjesdag naar Kamer voor behandeling. • Toekomstig stelsel: <ul style="list-style-type: none"> ○ Rapport CapGemini ○ Gevolgen haalbaarheid 2025 ○ Verwijzing Septemberbrief over toezeggingen 	30 aug PM	1 sept PM

¹³ Eén argument is dat Nederland bij het belasten van Nederlands vermogen van buitenlands belastingplichtigen ook het heffingvrije vermogen toepast. Vanuit de redenering dat wij er daarom vanuit mogen gaan dat het buitenland reciproom handelt en minder belast zou Nederland, om alle belastingplichtigen gelijk te behandelen, dan dus meer moeten/mogen belasten en minder voorkoming hoeven te geven.

Een ander argument is dat bij de belasting van het wereldvermogen het heffingvrije vermogen feitelijk pro rata aan het buitenlandse vermogen is toegerekend en dat het dus redelijk is dat bij de voorkoming ook te doen. Dit argument gold echter ook al onder de huidige wettelijke systematiek.

→ 20

2. Septemberbrief toekomstig stelsel <ul style="list-style-type: none">• Vergelijking VAB/VWB (toezegging Idsinga)<ul style="list-style-type: none">◦ Invoeringsdatum◦ Cijfermatige uitwerkingen◦ Budgettaire opbrengst◦ Micro berekeningen• Verdere uitwerking vrijstellingen en grondslagen.• Interactie VAB en Toeslagen• Betalingsproblemen en evt. economische verstoringen. (Motie Grinwis, Van Dijk, Idsinga)• Overleg met NVB	13 sept	15 sept
3. Vervolgbrief toekomstig stelsel <ul style="list-style-type: none">• Mogelijke alternatieven rendement op vastgoed (Motie Nijboer/Maatoug)• Gebruik maken WOZ-waarde (Motie Grinwis)• Arbitragemogelijkheden (Motie Omtzigt)• Inflatie• Hypotheekrenteaf trek	PM	PM

→ graag
Nijboer
PM is
niet concreet
genoeg.

Communicatie

Vorige week is een persbericht uitgegaan met de stand van zaken van het herstel. Met directie Communicatie wordt besproken hoe de bovengenoemde brieven het beste kunnen landen en welke persmomenten hierbij gepland kunnen worden.

Politiek/bestuurlijke context

Zie bespreekpunt 3.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

→ Vastgoedbrief.

Toelichting gehanteerde rendementen

Aanleiding

Om een inschatting te maken van de budgettaire derving van de hersteloperatie bij het Hoge Raad-arrest over box 3 voor de variant waarbij uit wordt gegaan van forfaitaire rendementen en de werkelijke vermogensmix, zijn per jaar aannames nodig over de gerealiseerde/geraamde rendementen per vermogenscategorie. Ook voor de raming van de spoedwetgeving zijn ramingen van de rendementen nodig. Deze notitie licht toe hoe de gebruikte forfaitaire rendementen tot stand zijn gekomen.

Kern huidig stelsel

Het forfaitaire rendement voor rendementsklasse I is gebaseerd op de spaarrente in de aangegeven periode. Het forfaitaire rendement op schulden is 0,1%-punt hoger.

Tabel 1: Rendementsklasse I (sparen).

Belastingjaar	Periode		Spaargeld	Schulden	Sparen (rendementsklasse I)
Weging			131%	-31%	
2017	2011	2015	1,66%	1,76%	1,63%
2018	jul-16	jun-17	0,39%	0,49%	0,36%
2019	jul-17	jun-18	0,16%	0,26%	0,13%
2020	jul-18	jun-19	0,10%	0,20%	0,07%
2021	Jul-19	Jun-20	0,06%	0,16%	0,03%
2022	Jul-20	Jul-21	0,02%	0,12%	-0,01%

Het forfaitaire rendement voor rendementsklasse II (beleggen) bestaat uit de componenten aandelen, obligaties en onroerende zaken. Voor de bepaling van het forfaitaire rendement wegen de realisaties voor het meest recente jaar in het meetkundig gemiddelde voor 1/15e deel en het langetermijnrendement van het voorgaande jaar voor 14/15e deel mee.

Tabel 2: Rendementsklasse II (beleggen)

	Onroerende zaken	Aandelen	Obligaties	Beleggen (rendementsklasse II)
Weging	53%	33%	14%	100%
Jaar	jaarlijks rendement			
2015	2,79%	5,45%	0,69%	
2016	5,08%	7,90%	0,29%	
2017	7,53%	13,72%	0,52%	
2018	9,03%	-10,02%	0,58%	
2019	6,90%	24,57%	-0,07%	
2020	7,74%	-1,71%	-0,38%	
belastingjaar	langetermijnrendement			
(Start 2016¹)	(4,25%)	(8,25%)	(4,00%)	
2017	4,15%	8,06%	3,78%	5,39%
2018	4,21%	8,05%	3,54%	5,38%
2019	4,43%	8,42%	3,34%	5,59%
2020	4,73%	7,08%	3,15%	5,28%
2021	4,87%	8,17%	2,93%	5,69%
2022	5,06%	7,48%	2,71%	5,53%

¹ De langetermijnrendementen zoals afgeleid in de memorie van toelichting van het Belastingplan 2016. Deze zijn gebruikt als langetermijnrendement (t-1) in de herijkingsformule voor het jaar 2017.

Kern herstel

Voor de hersteloperatie blijven we uitgaan van een vermogensaanwasbelasting. Dus het directe rendement (rente, dividend) plus het indirecte rendement (gerealiseerde en niet gerealiseerde waardeinstijging). De forfaitaire vermogensmix wordt losgelaten. Er wordt aangesloten bij de vermogensmix van de individuele belastingplichtige. In onderstaande worden de twee hoofdvarianten onderscheiden.

Ten eerste Variant 1, waarin alleen rendementsklasse I wordt aangepast, maar rendementsklasse II het langetermijnrendement blijft gelden voor het totaal van alle beleggingen.

Ten tweede Variant 2 waarin meerdere vermogenstitels worden onderscheiden en waarvoor voor elke vermogenstitel een jaarlijks rendement wordt gebruikt.

Variant 1

Voor Variant 1 (alleen spaargeld) blijft het rendement op beleggingen (rendementsklasse II) ongewijzigd. Dat betreft derhalve een langetermijnrendement voor het totaal van het belegde vermogen. Voor rendementsklasse I worden sparen en schulden niet meer gesaldeerd.

In het huidige stelsel wordt voor rendementsklasse I sparen en schulden gesaldeerd. Voor het rendement wordt voor het spaardeel uitgegaan van een gemiddeld rendement in de periode juli(t-2)/juni(t-1). Bij deze variant gaan we voor spaargeld uit van het gemiddelde rendement in de periode jan(t)/dec(t).

Voor schulden wordt in het huidige stelsel het gebruikte spaarrendement plus 0,1%-punt gerekend. De lage opslag hield verband met de aanname dat een deel van de schulden binnen familieverband renteloos worden verstrekt. Voor Variant 1 wordt het werkelijk (negatieve) rendement benaderd middels de gemiddelde rente op uitstaande woninghypotheken (bron: DNB), omdat het merendeel van de schulden aangegaan wordt ten behoeve van onroerend goed.

Tabel 3. Rendementen Variant 1. De rendementen met een asterisk zijn een raming. De raming van de rendementen vanaf 2023 (bron: CPB) is nodig voor de raming van de spoedwetgeving.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Spaargeld	0,25%	0,12%	0,08%	0,04%	0,01%	0,02%*	0,05%*	0,08%*	0,11%*
Beleggingen	5,39%	5,38%	5,59%	5,28%	5,69%	5,53%	6,18%*	6,29%*	6,26%*
Schulden	3,43%	3,20%	3,00%	2,74%	2,47%	2,37%*	2,23%*	2,24%*	2,22%*

Variant 2

Deze variant probeert het werkelijke rendement zo goed als mogelijk middels forfaits te benaderen. De gehanteerde forfaitaire rendementen worden getoond in Tabel 4. Er geldt dat dit voorlopige aannames betreft, die op basis van nader onderzoek nog kunnen wijzigen en uiteindelijk geaccordeerd moeten worden.

Tabel 4: Gehanteerde forfaitaire rendementen op basis van bekende cijfers.

	2017	2018	2019	2020	2021
Spaargeld	0,25%	0,12%	0,08%	0,04%	0,01%
Effecten (obligaties en aandelen)	8,44%	-7,86%	17,78%	-1,90%	15,64%
Onroerend goed	8,80%	9,00%	7,10%	8,90%	21,00%
Overig					
Overige vorderingen en contant geld	3,40%	3,17%	2,97%		
Vorderingen				2,74%	2,47%
Contant geld				0,00%	0,00%

<i>Niet-vrijgesteld deel kapitaalverzekeringen</i>	0,30%	1,34%	6,10%	1,82%	1,90%
<i>Recht op periodieke uitkeringen</i>	0,30%	1,34%	6,10%	1,82%	1,90%
<i>Overige bezittingen</i>	8,63%	1,07%	12,12%	3,82%	18,48%
Schulden	3,43%	3,20%	3,00%	2,74%	2,47%

Tabel 5: Gehanteerde forfaitaire rendementen op basis van geraamde cijfers (Bron: CPB). Deze zijn vanaf 2023 nodig voor de raming van de spoedwetgeving op basis van deze variant. Voor aandelen is vanaf 2023 een rendement van 8,01% gehanteerd. Dit is het langjarig gemiddelde rendement dat op vergelijkbare wijze is bepaald als in de Memorie van Toelichting 2016, toen deze indicator is ingevoerd voor box 3. De analyseperiode is nu van 1984 tot 2021.

	2022	2023	2024	2025
Spaargeld	0,02%	0,05%	0,08%	0,11%
Effecten (obligaties en aandelen)	3,91%	4,93%	4,93%	4,93%
Onroerend goed	11,60%	8,80%	6,00%	3,20%
Overig				
<i>Vorderingen</i>				
<i>Contant geld</i>	2,37%	2,23%	2,24%	2,22%
<i>Niet-vrijgesteld deel kapitaalverzekeringen</i>	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
<i>Recht op periodieke uitkeringen</i>	1,90%	1,90%	1,90%	1,90%
<i>Overige bezittingen</i>	1,90%	1,90%	1,90%	1,90%
Schulden	7,99%	6,98%	5,50%	4,01%

Sommige van deze posten zijn veel groter dan andere. Deze verschillen zijn zichtbaar in Tabel 6.

Tabel 6: De verdeling van het vermogen in box 3 in 2019, het meest recente jaar waarvan de complete aangiftegegevens bekend zijn.

Aangiftecijfers box 3 belastingplichtigen 2019	€ mld	% van totaal
Spaargeld	231,6	49%
Effecten	119,4	26%
Onroerend goed	140,6	30%
Overig		
<i>Overige vorderingen en contant geld</i>	31,7	7%
<i>Niet-vrijgesteld deel kapitaalverzekeringen</i>	2,9	1%
<i>Recht op periodieke uitkeringen</i>	0,6	0%
<i>Overige bezittingen</i>	11,7	3%
Schulden (na aftrek drempel)	-70,3	-15%
Totaal (rendementsgrondslag)	468,0	100%

Toelichting

Hieronder worden de gebruikte rendementen per categorie toegelicht. Voor verschillende vermogenscategorieën geldt dat ook in het huidige stelsel al een gemiddeld rendement berekend wordt om tot de huidige twee rendementsklassen te komen. Per categorie wordt die bestaande berekening uitgelegd en wordt toegelicht of en hoe hiervan afgeweken wordt bij de berekeningen t.b.v. de hersteloperatie en de spoedwetgeving. Er zijn een aantal generieke verschillen die voor alle categorieën gelden:

- In het huidige stelsel zijn de cijfers over het rendement in jaar t niet tijdig beschikbaar, dus gebruiken we daar cijfers over t-1 en t-2. Bij de hersteloperatie gaan we uit van de daadwerkelijke rendementen over jaar t, die dus voor 2017-2021 al vastliggen en voor

2022 pas na afloop van het jaar vastgesteld kan worden. Voor de periode 2022-2025 wordt derhalve van ramingen uitgegaan.

- In het huidige stelsel wordt voor rendementsklasse I sparen en schulden gesaldeerd. Voor het rendement wordt voor het spaardeel uitgegaan van een gemiddeld rendement in de periode juli(t-2)/jun(t-1). Voor schulden wordt een debetrente gebruikt die gelijk is aan de spaarrente met een opslag van 0,1%.
Voor de hersteloperatie wordt spaargeld en schuld niet gesaldeerd. Voor spaargeld wordt uitgegaan van het gemiddelde rendement in de periode jan(t)/dec(t).
- In het huidige stelsel wordt voor beleggingen gebruik gemaakt van een meekundig gemiddeld rendement waarbij het meest recente jaar (t-2) voor 1/15^e deel wordt ingewogen. De reden voor (t-2) is dat in juni t-1) de rendementen moeten worden vastgesteld voor het belastingplan jaar (t).
Voor de hersteloperatie is geen sprake van middeling met voorgaande jaren.
- In het huidige stelsel worden huurinkomsten en kostenaf trek van onroerend goed en aandelen niet meegenomen. Beiden zijn in deze variant wel meegenomen. Deze aannames kunnen wijzigen bij definitieve besluitvorming over wat onder het werkelijk rendement moet worden verstaan.

Spaargeld

<i>Van toepassing op</i>	Zowel binnenlandse als buitenlandse spaartegoeden
<i>Huidig stelsel</i>	Rendement op deposito's van huishoudens met een opzegtermijn van maximaal 3 maanden (bron: DNB). Voor kalenderjaar t het gemiddelde over de periode juli(t-2)/juni(t-1)
<i>Variant 2</i>	Aansluiten bij berekening huidig stelsel, zonder vertraging, met de aanname dat de kosten voor het aanhouden van spaartegoeden verwaarloosbaar zijn.

Effecten

<i>Van toepassing op</i>	Financiële instrumenten zoals aandelen, obligaties, deelnemingsrechten in beleggingsfondsen, etc.
<i>Huidig stelsel</i>	Voor het forfaitaire rendement op effecten wordt uitgegaan van 30% obligaties, 70% aandelen. Voor obligaties is het rendement gebaseerd op de kapitaalmarktrentevoet van de jongste Nederlandse 10-jarige staatsobligatie uit jaar t-2 (bron: DNB). Voor aandelen is het rendement gebaseerd op de jaar-op-jaarmutatie van de MSCI Europe Standard Gross Local Index in jaar t-2.
<i>Variant 2</i>	Op basis van de AFM consumentenmonitor lijkt de verhouding 30% obligaties en 70% aandelen reëel. Voor aandelen blijven we aansluiten bij de MSCI Europe Standard Gross Local Index (maar dan voor jaar t). Voor obligaties hanteren we de FTSE World Government Bond Index (WGBI). De transactie-, product- en beheerskosten bedragen naar verwachting tussen de 1% en 1,5% en prikken we daarom op 1,25%.

Onroerend goed

<i>Van toepassing op</i>	Onroerende zaken van binnenlanders in Nederland en in het buitenland; onroerende zaken van buitenlanders in Nederland
<i>Huidig stelsel</i>	Hiervoor wordt de prijsindex bestaande koopwoningen van het CBS gebruikt. Het rendement is de verandering van de maandgemiddelde (januari t/m december) prijsindex van kalenderjaar t-3 op t-2. Hier wordt vervolgens een meerjarig gemiddelde op losgelaten.
<i>Variant 2</i>	We blijven aansluiten bij de prijsindex van het CBS, maar dan voor jaar t. We gaan uit van ultimo jaarcijfers. Daarbij tellen we de huurinkomsten op. Op basis van onderzoek van ABF Research schatten we de huurinkomsten op 5,6% per jaar. We schatten op basis van gegevens van de Belastingdienst

dat circa 1/3 van het onroerend goed verhuurd wordt. Op basis van de 'Staat van de corporatiesector' (bron: Autoriteit woningcorporaties) nemen we aan dat de kosten van onroerend goed 1,8% per jaar bedragen als een object verhuurd is en 1,0% als het niet verhuurd is.

Schulden

<i>Van toepassing op</i>	Alle schulden in box 3. Schulden leiden hierbij tot een 'negatief rendement', dat moet worden afgetrokken van het positieve rendement in de andere categorieën.
<i>Huidig stelsel</i>	Voor schulden wordt nu het gebruikte spaarrendement plus 0,1%-punt gerekend. De lage opslag hield verband met de aanname dat een deel van de schulden binnen familieverband renteloos worden verstrekt.
<i>Variant 2</i>	Het werkelijk (negatieve) rendement wordt benaderd middels de gemiddelde rente op uitstaande woninghypotheken (bron: DNB), omdat het merendeel van de schulden aangegaan wordt ten behoeve van onroerend goed.

Overig

De categorie overig kent voornamelijk een aantal kleinere posten; alleen de post 'overige vorderingen en contant geld' is relatief groot – deze komt bij 13% van de belastingplichtigen voor.

- *Overige vorderingen en contant geld:* het rendement op contant geld is 0, voor het rendement op overige vorderingen sluiten we aan bij de gemiddelde rente die we hanteren binnen de categorie schulden. Op de aangiften t/m 2019 worden beide posten gesaldeerd. Sinds aangiften 2020 worden ze onderscheiden. Op basis van aangiftdata gaan we voor de jaren t/m 2019 uit van 99% vorderingen en 1% contant geld.
- *Niet-vrijgesteld deel kapitaalverzekeringen:* hiervoor sluiten we aan bij het rendement op obligaties, want dat is waarschijnlijk het rendement dat de verzekeraar aan kan bieden.
- *Recht op periodieke uitkeringen:* hiervoor sluiten we aan bij het rendement op obligaties, want dat is waarschijnlijk het rendement dat de verzekeraar aan kan bieden.
- *Overige bezittingen:* hiervoor sluiten we bij gebrek aan nadere informatie aan bij een gewogen rendement van de categorie 'effecten' en onroerende zaken..
- *Sanctie nettolijfrente en nettopensioen* – Zeer kleine post. We sluiten hiervoor aan bij het forfaitaire rendement van de overige bezittingen. Voor deze post bestaat al een tegenbewijsregeling.

Bijlage 3: Informatiepunt: aanvullende vragen partnerverdeling en anti-arbitrageregeling

Partnerverdeling

1. U heeft gevraagd om hoeveel gevallen het – bij benadering – gaat indien herziening van de oorspronkelijke verdeling mogelijk wordt gemaakt voor de aanslagen die reeds onherroepelijk vaststaan.

We kunnen niet vaststellen om hoeveel gevallen het zal gaan.

2. U heeft gevraagd te bevestigen of het om 100.000 gevallen voor de jaren 2017 tot en met 2020 gaat die op grond van het vertrouwensbeginsel een succesvol verzoek tot herziening kunnen doen.

Het gaat inderdaad om 100.000 gevallen voor de jaren 2017-2020.

3. U heeft gevraagd te bevestigen of het om 70.000 aanslagen voor de jaren 2017 tot en met 2020 gaat waarbij partners die niet (tijdig) bezwaar hebben gemaakt het vermogen kunnen toerekenen aan de partner die wel rechtsherstel krijgt.

Het gaat inderdaad om 70.000 aanslagen voor de jaren 2017-2020.

4. U heeft gevraagd om het mogelijk is een inschatting te maken in hoeveel gevallen de drempel voor specifieke zorgkosten en giften wordt gewijzigd waardoor er recht bestaat op een hogere aftrek?

Onderstaande tabel geeft inzicht in het aantal box-3 belastingplichtigen waarbij rechtsherstel wordt toegepast en waarbij giftenaftrek en/of aftrek van specifieke zorgkosten een rol speelt:

	Aantal totaal	Aantal met een partner
Herstel box 3 en onherroepelijk vaststaande aanslag	262.000	176.000
<i>Waarvan met giftenaftrek</i>	28.000	17.000
<i>Waarvan met aftrek uitgaven specifieke zorgkosten</i>	15.000	6.000
<i>Waarvan met giftenaftrek of aftrek uitgaven specifieke zorgkosten</i>	39.000	21.000

5. Tenslotte heeft u gevraagd om een verduidelijking van de voorbeeldberekening.

De berekening in het voorbeeld betreft het jaar 2021. Zonder aanpassing van de verdeling (het blijft 50%-50%) zijn beide partners beter af bij het rechtsherstel. Het gezamenlijke voordeel uit sparen en beleggen is dan € 2.130,50 + € 2.130,50 = € 4.261.

Over dit jaar staan de aanslagen nog niet onherroepelijk vast, zodat herziening van de partnerverdeling is toegestaan. A en B kiezen er daarom voor de verdeling te wijzigen naar een 25%-75% verdeling. A is bij die verdeling het beste af onder het huidige wettelijk stelsel: € 948,90 en krijgt dus geen rechtsherstel, terwijl voor B het rechtsherstel het meest gunstig is: € 3195,75 en krijgt dus wel rechtsherstel. Dit levert een gezamenlijk voordeel uit sparen en beleggen van € 4.144,65 op. Dit resulteert dus in een lager voordeel uit sparen en beleggen van € 116,35 ten opzichte van de oorspronkelijke berekening zonder aanpassing van de verdeling

Optimale arbitrageperiode in overbruggingswetgeving

Hierbij een reactie op uw vraag waarom de optimale arbitrageperiode in de overbruggingswetgeving 3 maanden is (en niet bijv. 4 of 6 maanden):

- Bij het verruimen van de arbitrageperiode naar bijv. 6 maanden, wordt het risico vergroot dat sprake is van een inbreuk op het eigendomsrecht van een belastingplichtige die niet meer proportioneel wordt geacht. De keuze voor een periode van 3 maanden komt dus voort uit de afweging tussen het beoogde doel van de maatregel en het recht van een belastingplichtige om vrij te beschikken over zijn eigendom.
- Bij een langere arbitrageperiode dan 3 maanden is de verwachting dat de gemiste koerswinst gemiddeld groter is dan de ontweken belasting. Met andere woorden, het "break-even-point" ligt gemiddeld rond de 3 maanden.

Budgettaire informatie Box 3

Inleiding

In dit memo vindt u de laatste stand van zaken van de budgettaire ramingen van belastinginkomsten¹ van de volgende onderwerpen:

1. *Overzicht huidig box 3*: wie zijn de belastingplichtigen?
2. *2017-2022, Herstel box 3*:
 - a. Vergelijking spaarvariant en variant waarbij spaargeld en beleggingen worden gecompenseerd, via forfaits en de werkelijke vermogensmix.
 - b. Met en zonder tegenbewijsregeling.
 - c. Iedereen recht op herstel of in 2017 t/m 2020 alleen bezwaarmakers.
3. Analyse van de belastingplichtigen die niet onder herstel vallen.
4. Vanaf 2023: Ramingen varianten *spoedwetgeving*.

Bijlage A: de gehanteerde forfaits voor de rendementen en uitleg bij de ramingen.

Alle ramingen zijn nog voorlopig. Ze zijn gebaseerd op micro-aangiftecijfers van de Belastingdienst en macroramingen van het CPB. De ramingen kunnen wijzigen na publicatie van het CEP en door andere keuzes bij de precieze invulling van de varianten.² In deze nota zijn de kosten aan de uitgavenkant (o.a. uitvoeringskosten en eventuele doorwerking) nog niet meegenomen, deze worden nog verder in beeld gebracht.

1 Huidige betalers box 3

Tabel 1.1 geeft de ontwikkeling van box 3 weer. In 2018 daalt het aantal belastingplichtigen door de verhoging van het heffingvrij vermogen van € 25.000 naar € 30.000 (voor fiscale partners het dubbele). Voor 2021 en 2022 daalt het aantal belastingplichtigen fors door de verdere verhoging van het heffingvrij vermogen in 2021 naar € 50.000.

Tabel 1.1 Opbrengst box 3

	2017	2018	2019	2020*	2021*	2022*
Opbrengst box 3	€ 4,7 mld	€ 4,4 mld	€ 4,2 mld	€ 4,2 mld	€ 4,5 mld	€ 4,8 mld
Aantal aangiftes box 3	2,9 mln	2,6 mln	2,7 mln	2,7 mln	1,9 mln	1,9 mln

*Raming

In Tabel 1.2 geven we weer hoeveel belastingplichtigen box 3 betalen in 2019 (laatste jaar waarover we nagenoeg alle aangiften hebben en representatief voor de andere jaren), opgesplitst naar omvang vermogen en aandeel spaargeld in het vermogen.

- De groep zonder spaargeld is het kleinst en betreft vooral buitenlandse belastingplichtigen met onroerend goed in Nederland.
- Verreweg de grootste groep, ruim 1 miljoen belastingplichtigen (bijna 40% van de populatie) heeft uitsluitend spaargeld.
- De belastingplichtigen met meer dan een miljoen vermogen zijn voornamelijk beleggers met 0 – 25% spaargeld.

In Tabel 1.3 staat de opbrengst per categorie.

- De groep met uitsluitend spaargeld betaalde ongeveer 10% van de totale box 3 opbrengst.
- De groep beleggers met minder dan 25% spaargeld betaalde ongeveer de helft van de box 3 opbrengst.

¹ Doorwerking van maatregelen aan de inkomstenkant is meegenomen. Uitvoeringskosten en doorwerking op inkomensafhankelijke regelingen (uitgaven) zijn niet meegenomen in deze notitie.

² De berekeningen voor herstel over de jaren 2020-2022 zijn gebaseerd op de aangiftecijfers 2019. Voor het jaar 2022 zijn de berekeningen gebaseerd op ramingen van de rendementen. De gerealiseerde rendementen zijn pas begin 2023 beschikbaar.

Tabel 1.2 Aantal belastingplichtigen die box 3 betaalden in 2019, uitgesplitst naar het box 3 vermogen en het aandeel van het spaargeld in het vermogen. Hoe groter het getal, hoe donkerder de cel is gekleurd.

Box 3 vermogen	< € 50.000	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Aandeel spaargeld						
0%	6.000	11.000	15.000	7.000	1.000	40.000
0% - 25%	53.000	120.000	187.000	128.000	35.000	522.000
25%-50%	42.000	88.000	119.000	62.000	9.000	320.000
50%-75%	50.000	96.000	109.000	46.000	4.000	306.000
75%-100%	82.000	148.000	157.000	48.000	3.000	438.000
100%	334.000	417.000	247.000	37.000	1.000	1.036.000
Totaal	567.000	879.000	834.000	328.000	53.000	2.661.000
						0

Tabel 1.3 Opbrengst box 3 in 2019, uitgesplitst naar het box 3 vermogen en het aandeel van het spaargeld in het vermogen. Hoe groter het getal, hoe donkerder de cel is gekleurd.

Box 3 vermogen	< € 50.000	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Aandeel spaargeld						
0%	€ 0 mln	€ 3 mln	€ 17 mln	€ 34 mln	€ 31 mln	€ 85 mln
0% - 25%	€ 3 mln	€ 32 mln	€ 190 mln	€ 692 mln	€ 1.242 mln	€ 2.158 mln
25%-50%	€ 2 mln	€ 22 mln	€ 114 mln	€ 313 mln	€ 253 mln	€ 705 mln
50%-75%	€ 3 mln	€ 22 mln	€ 101 mln	€ 223 mln	€ 104 mln	€ 453 mln
75%-100%	€ 4 mln	€ 32 mln	€ 138 mln	€ 218 mln	€ 70 mln	€ 462 mln
100%	€ 16 mln	€ 78 mln	€ 199 mln	€ 150 mln	€ 18 mln	€ 460 mln
Totaal	€ 28 mln	€ 188 mln	€ 759 mln	€ 1.629 mln	€ 1.718 mln	€ 4.323 mln

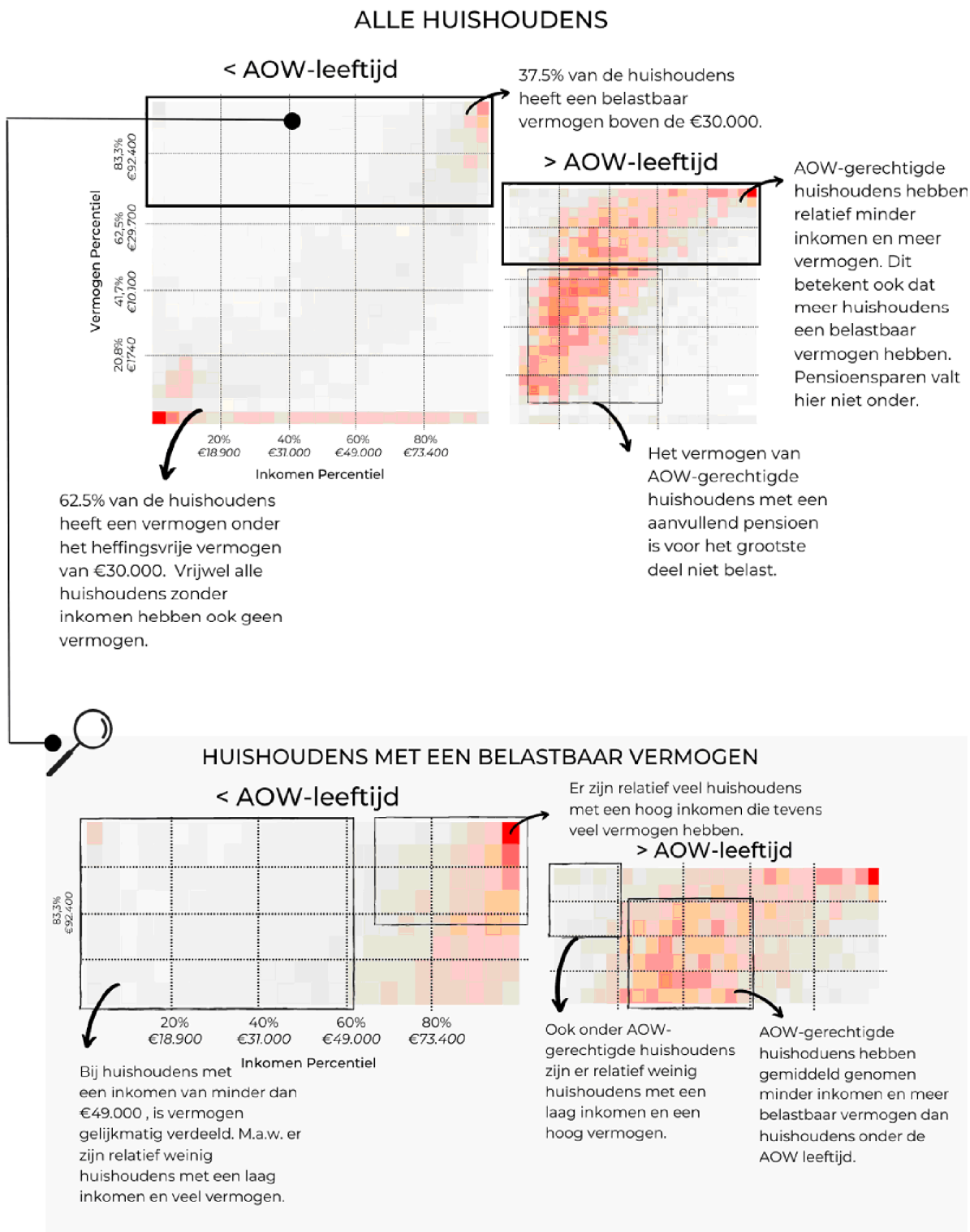
- De gemiddelde opbrengst per belastingplichtige is € 1.625. Voor belastingplichtigen met een vermogen onder de € 50.000 is het gemiddelde € 49, terwijl miljonairs gemiddeld € 32.400 moeten betalen.

Vergelijking vermogen en inkomen

De populatie van box 3 betalers bevat relatief veel huishoudens die een hoger inkomen hebben. In Figuur 1.1 is de correlatie tussen inkomen en omvang box 3 vermogen weergegeven, voor huishoudens onder resp. boven de AOW-leeftijd.

- Huishoudens met een laag inkomen hebben weinig vermogen.
- Het gros van het vermogen zit bij huishoudens met een hoog inkomen. Dit is zowel het geval voor mensen onder als boven de AOW-leeftijd.

Figuur 1.1 Aantal huishoudens per inkomenscategorie naar vermogen, 2018. Grijs duidt op een relatief laag aantal, rood op een relatief hoog aantal. Het inkomen op de x-as is de som van het inkomen voor box 1 en voor box 2. Het inkomen uit box 3 is weggelaten om tot een zuivere vergelijking te komen.



2 2017-2022 herstelopties

Voor herstel worden twee varianten bekeken, beiden op basis van de werkelijke individuele vermogensmix:

Variant 1: herstel waarbij *voor alleen spaargeld en schulden* wordt uitgegaan van het gemiddelde gerealiseerde jaarrendement als forfait. Het forfait voor het rendement op beleggingen blijft zoals het is in het huidige stelsel (langjarig gemiddelde).

Variant 2: herstel waarbij *voor alle afzonderlijke vermogenstitels* wordt uitgegaan van het gemiddelde gerealiseerde jaarrendement als forfait.

Voor beide varianten wordt uitgegaan van de vermogenstitels en uitsplitsing zoals dat op de aangifte werd gehanteerd. In de bijlage worden de indicatoren die voor de forfaitaire rendementen zijn gebruikt toegelicht.

Voor de hersteloperatie blijven we uitgaan van een vermogensaanwasbelasting. Dus het directe rendement (rente, dividend) plus het indirecte rendement (gerealiseerde en niet gerealiseerde waardeinstijging). Varianten die alleen het directe rendement (netto dan wel bruto zoals in het recente advies van de AG) belasten, blijven voor nu buiten beschouwing. In deze varianten verdampt het overgrote deel van de box 3 heffing.

Eerst vergelijken we de varianten cumulatief over de jaren 2017 t/m 2022. Daarna wordt de derving uitgesplitst per jaar en geven we apart weer wat de derving is wanneer in 2017 t/m 2020 alleen bezwaarmakers in aanmerking komen voor herstel.

Vergelijking van de varianten (cumulatief 2017 t/m 2022)

Tabel 2.1 geeft de totale kosten van beide varianten. Daarbij worden ook per variant de kosten in beeld gebracht van een eventuele tegenbewijsregeling. In deze notitie wordt niet ingegaan op de uitvoerbaarheid van een tegenbewijsregeling.

Tabel 2.1: Raming aantallen aangiftes en budgettaire derving van de herstelvarianten, ten opzichte van de oorspronkelijke situatie.

	Cumulatief 2017 t/m 2022	Aantal aangiftes herstel	Budgettair (€ mln)	Opgeteld
1	Variant 1 alleen spaargeld (automatisch)	9.500.000	-6.700	-11.200
	Extra bij tegenbewijsregeling bij variant 1	2.200.000	-4.500	
2	Variant 2 spaargeld en beleggingen (automatisch)	9.800.000	-9.400	-10.800
	Extra bij tegenbewijsregeling bij variant 2	1.000.000	-1.400	

- In de raming is rekening gehouden met het feit dat sommige belastingplichtigen op basis van alleen box 3 weliswaar belasting zouden moeten betalen, maar in de praktijk geen inkomstenbelasting hebben betaald vanwege aftrekposten en heffingskortingen. Deze mensen krijgen uiteraard ook geen herstel.
- In bovenstaande raming is de doorwerking op de ouderenkorting nog niet meegenomen. Die doorwerking is wel in beeld. Bij variant 1 bedraagt de extra derving vanwege deze doorwerking ca. 170 miljoen cumulatief (2017 t/m 2022), bij variant 2 ca. 200 miljoen.
- Voor de raming van de tegenbewijsregeling zijn we ervan uit gegaan dat behandeling plaatsvindt per ingediende aangifte. We nemen aan dat belastingplichtigen gebruik maken van de tegenbewijsregeling wanneer dit hen ten minste € 100 oplevert.

In Tabel 2.2-2.5 geven we weer hoeveel belastingplichtigen onder herstel geld terugkrijgen en hoeveel daar macro mee is gemoeid, opgesplitst naar omvang vermogen en aandeel spaargeld in het bezit.

Tabel 2.2: Het aantal aangiftes dat herstel ontvangt (cumulatief 2017 t/m 2022) bij **Variante 1** (herstel alleen spaargeld en schulden) zonder tegenbewijs, uitgesplitst naar het box 3 vermogen en het percentage van het totale bezit dat bestaat uit spaargeld. Alleen mensen die op grond van hun aandeel spaargeld en schulden in het box 3 vermogen minder belasting zouden hoeven te betalen ontvangen herstel. Dit zijn voornamelijk mensen met grotendeels spaargeld.

Box 3 vermogen	< € 50.000	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Aandeel spaargeld						
0%	0	0	0	0	0	0
0% - 25%	0	0	0	9.000	41.000	50.000
25%-50%	3.000	7.000	101.000	275.000	56.000	442.000
50%-75%	125.000	243.000	467.000	276.000	27.000	1.138.000
75%-100%	348.000	771.000	913.000	286.000	18.000	2.336.000
100%	1.471.000	2.349.000	1.444.000	223.000	5.000	5.492.000
Totaal	1.947.000	3.370.000	2.925.000	1.069.000	147.000	9.458.000

Tabel 2.3: Het aantal aangiftes dat herstel ontvangt (cumulatief 2017 t/m 2022) bij **Variante 2** (herstel spaargeld en beleggingen) zonder tegenbewijs, uitgesplitst naar het box 3 vermogen en het percentage van het totale bezit dat bestaat uit spaargeld. Ook beleggers (0-25% spaargeld) ontvangen nu herstel (zie rode cijfers), maar spaarders blijven de grootste groep die herstel ontvangt.

Box 3 vermogen	< € 50.000	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Aandeel spaargeld						
0%	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	4.000
0% - 25%	49.000	101.000	190.000	198.000	66.000	604.000
25%-50%	70.000	138.000	213.000	141.000	26.000	588.000
50%-75%	126.000	263.000	360.000	192.000	21.000	962.000
75%-100%	321.000	706.000	833.000	280.000	18.000	2.158.000
100%	1.471.000	2.349.000	1.444.000	223.000	5.000	5.492.000
Totaal	2.038.000	3.558.000	3.041.000	1.035.000	136.000	9.808.000

De aantallen geven maar een beperkt beeld, omdat de hoogte van de herstelbetaling sterk verschilt per persoon. Mensen met grote vermogens betalen meer box 3 belasting en zullen doorgaans ook grotere herstelbetalingen krijgen. Onderstaande tabellen tonen de cumulatieve herstelbedragen per categorie voor de twee varianten. Hier wordt een groter verschil tussen de varianten zichtbaar: de herstelbetalingen voor beleggers in Variante 2 zijn doorgaans groter dan de betalingen aan spaarders.

Tabel 2.4: Het totale herstelbedrag (cumulatief 2017 t/m 2022) bij **Variant 1** (herstel alleen spaargeld en schulden) zonder tegenbewijs, uitgesplitst naar het box 3 vermogen en het percentage van het totale bezit dat bestaat uit spaargeld. Grote vermogens ontvangen relatief grote bedragen, omdat zij ook meer belasting hebben betaald.

Box 3 vermogen	< € 50.000	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Aandeel spaargeld						
0%	-	-	-	-	-	-
0% - 25%	-	-	-	€ 2 mln	€ 221 mln	€ 223 mln
25%-50%	-	-	€ 16 mln	€ 233 mln	€ 391 mln	€ 640 mln
50%-75%	€ 2 mln	€ 16 mln	€ 165 mln	€ 628 mln	€ 356 mln	€ 1.167 mln
75%-100%	€ 15 mln	€ 122 mln	€ 583 mln	€ 1.057 mln	€ 373 mln	€ 2.150 mln
100%	€ 79 mln	€ 419 mln	€ 1.064 mln	€ 843 mln	€ 104 mln	€ 2.509 mln
Totaal	€ 96 mln	€ 557 mln	€ 1.828 mln	€ 2.763 mln	€ 1.445 mln	€ 6.689 mln

Tabel 2.5: Het totale herstelbedrag (cumulatief 2017 t/m 2022) bij **Variant 2** (herstel spaargeld en beleggingen) zonder tegenbewijs, uitgesplitst naar het box 3 vermogen en het percentage van het totale bezit dat bestaat uit spaargeld. Het grootste verschil met Variant 1 zit bij de beleggers met 0-25% spaargeld en een vermogen van meer dan € 250.000 (zie rode cijfers). Zij ontvangen gezamenlijk 2,7 mrd euro, voornamelijk voor jaren waarin de aandelen- en huizenmarkten slecht presteerden.

Box 3 vermogen	< € 50.000	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Aandeel spaargeld						
0%	€ 0 mln	€ 0 mln	€ 1 mln	€ 2 mln	€ 4 mln	€ 6 mln
0% - 25%	€ 2 mln	€ 21 mln	€ 123 mln	€ 686 mln	€ 1.888 mln	€ 2.720 mln
25%-50%	€ 3 mln	€ 24 mln	€ 127 mln	€ 454 mln	€ 474 mln	€ 1.082 mln
50%-75%	€ 5 mln	€ 40 mln	€ 199 mln	€ 524 mln	€ 281 mln	€ 1.049 mln
75%-100%	€ 15 mln	€ 125 mln	€ 558 mln	€ 988 mln	€ 346 mln	€ 2.032 mln
100%	€ 79 mln	€ 419 mln	€ 1.064 mln	€ 843 mln	€ 104 mln	€ 2.509 mln
Totaal	€ 104 mln	€ 629 mln	€ 2.072 mln	€ 3.497 mln	€ 3.097 mln	€ 9.398 mln

In beide varianten ontvangen 100% spaarders met meer dan 1 miljoen euro vermogen (5.000 aangiften) gemiddeld zo'n **€ 21.000** aan herstel per belastingjaar. Bij Variant 2 ontvangen beleggers met 0-25% spaargeld en meer dan een miljoen euro vermogen (66.000 aangiften) gemiddeld zo'n **€ 29.000** aan herstel per belastingjaar. Voor beide varianten geldt dat als een belastingplichtige elk jaar in die categorie voorkomt hij/zij voor alle 6 hersteljaren een dergelijk bedrag ontvangt.

Derving per belastingjaar en beperken tot bezwaarmakers

Onderstaande tabellen vergelijken de derving van beide varianten met de totale belastingopbrengst per jaar, bij twee keuzes voor de doelgroep. Ook wordt het aantal aangiftes dat herstel ontvangt vergeleken met het totale aantal aangiftes.

Tabel 2.6: De derving en het aantal aangiftes met herstel (zonder tegenbewijs) voor beide varianten uitgesplitst per jaar, als **iedereen die minder belasting zou hebben betaald in aanmerking komt voor herstel**.

Jaar	Opbrengst box 3	Aantal aangiftes box 3	Bedrag herstel Variant 1	Aantal aangiftes Variant 1	Bedrag herstel Variant 2	Aantal aangiftes Variant 2
2017	€ 4,7 mld	2.900.000	€ 1,4 mld	2.100.000	€ 1,1 mld	1.900.000
2018	€ 4,4 mld	2.600.000	€ 1,1 mld	1.700.000	€ 3,0 mld	2.200.000
2019	€ 4,3 mld	2.700.000	€ 1,1 mld	1.700.000	€ 0,8 mld	1.500.000
2020	€ 4,2 mld	2.700.000	€ 1,1 mld	1.700.000	€ 2,5 mld	2.100.000
2021	€ 4,5 mld	1.900.000	€ 1,0 mld	1.100.000	€ 0,7 mld	900.000
2022	€ 4,3 mld	1.900.000	€ 1,0 mld	1.100.000	€ 1,3 mld	1.200.000
Totaal	€ 26,4 mld	14.700.000	€ 6,7 mld	9.500.000	€ 9,4 mld	9.800.000

Tabel 2.7: De derving en het aantal aangiftes met herstel (zonder tegenbewijs) voor beide varianten uitgesplitst per jaar, als in 2017 t/m 2020 **alleen bezwaarmakers**³ in aanmerking komen voor herstel.

Jaar	Opbrengst box 3	Aantal aangiftes box 3	Bedrag herstel Variant 1	Aantal aangiftes Variant 1	Bedrag herstel Variant 2	Aantal aangiftes Variant 2
2017	€ 0,3 mld	68.000	€ 0,1 mld	42.000	€ 0,1 mld	36.000
2018	€ 0,3 mld	48.000	€ 0,1 mld	27.000	€ 0,2 mld	37.000
2019	€ 0,3 mld	58.000	€ 0,1 mld	34.000	€ 0,0 mld	27.000
2020	€ 0,1 mld	40.000	€ 0,0 mld	25.000	€ 0,1 mld	32.000
2021	€ 4,5 mld	1.900.000	€ 1,0 mld	1.100.000	€ 0,7 mld	900.000
2022	€ 4,3 mld	1.900.000	€ 1,0 mld	1.100.000	€ 1,3 mld	1.200.000
Totaal	€ 9,8 mld	4.100.000	€ 2,3 mld	2.300.000	€ 2,4 mld	2.200.000

- In beide varianten krijgt een deel van de bezwaarmakers geen geld terug, onder andere doordat een aanzienlijk deel van de bezwaarmakers bestaat uit beleggers. Het zijn dus niet enkel spaarders.

Welke belastingplichtigen vallen niet onder herstel?

Tegenover de belastingplichtigen die straks een herstelbetaling gaan ontvangen, staan ook belastingplichtigen die juist voordeel hadden van het huidige stelsel. Zij krijgen geen herstelbetaling en hoeven uiteraard niet achteraf bij te betalen. Als zij direct belast waren volgens het stelsel waarmee herstel wordt berekend, hadden ze wel meer belasting moeten betalen dan ze nu hebben gedaan.

We laten zien hoeveel belasting deze belastingplichtigen cumulatief in 2017 t/m 2022 meer zouden hebben betaald als **Variant 1** van herstel (alleen spaargeld) van meet af aan gebruikt was. Dit is dus het impliciete voordeel dat deze mensen hebben genoten.

- Dit voordeel blijkt bijna in zijn geheel bij beleggers terecht te komen, voornamelijk bij beleggers in onroerend goed.

³ Dit zijn nog voorlopige cijfers op basis van de aantallen bezwaarmakers zoals die in januari bekend waren. Inmiddels zijn er ca. 8.000 extra rechtsgeldige bezwaarschriften binnengekomen voor 2020.

Tabel 2.8: Het bedrag aan impliciete voordeel van de belastingplichtigen die niet onder herstel vallen (ten opzichte van Variant 1), uitgesplitst naar vermogen en aandeel spaargeld (cumulatief 2017 t/m 2022). Het grootste deel van dit voordeel van ruim 5 miljard zit bij beleggers (0-25% spaargeld).

Box 3 vermogen	< € 50.000	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Aandeel spaargeld						
0%	€ 5 mln	€ 47 mln	€ 112 mln	€ 111 mln	€ 74 mln	€ 348 mln
0% - 25%	€ 33 mln	€ 418 mln	€ 1115 mln	€ 1.608 mln	€ 115 mln	€ 4.324 mln
25%-50%	€ 9 mln	€ 122 mln	€ 199 mln	€ 34 mln	€ 3 mln	€ 368 mln
50%-75%	€ 2 mln	€ 31 mln	€ 21 mln	€ mln	-	€ 54 mln
75%-100%	€ mln	€ 2 mln	€ mln	-	-	€ 3 mln
100%	-	-	-	-	-	-
Totaal	€ 50 mln	€ 620 mln	€ 1.447 mln	€ 1.753 mln	€ 1.227 mln	€ 5.097 mln

Tabel 2.9: Het bedrag aan impliciete voordeel van de belastingplichtigen die niet onder herstel vallen (ten opzichte van Variant 1), uitgesplitst naar box 3 vermogen en het soort belegger. Een belastingplichtige is gekwalificeerd als "spaarder" als het spaarvermogen groter is dan het beleggingsvermogen. De groep beleggers is onderverdeeld in beleggers met in meerderheid effecten en beleggers met in meerderheid onroerend goed. Het grootste voordeel komt terecht bij beleggers in onroerend goed.

Box 3 vermogen	< € 50.000	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Belegger effecten	€ 12 mln	€ 157 mln	€ 363 mln	€ 539 mln	€ 450 mln	€ 1.521 mln
Belegger onroerend goed	€ 30 mln	€ 364 mln	€ 935 mln	€ 1.145 mln	€ 751 mln	€ 3.224 mln
Spaarder	€ 8 mln	€ 100 mln	€ 149 mln	€ 70 mln	€ 26 mln	€ 353 mln
Totaal	€ 50 mln	€ 620 mln	€ 1.447 mln	€ 1.753 mln	€ 1.227 mln	€ 5.097 mln

3 Vanaf 2023: Spoedwetgeving

Tabel 3.1 toont de verwachte budgettaire opbrengst box 3 indien het huidige stelsel nog zou bestaan. De overige rijen geven weer hoeveel meer/minder de opbrengst is indien het huidige box 3 stelsel wordt vervangen door één van de maatregelen. In alle gevallen is uitgegaan van het bestaande heffingvrij vermogen van 50.000 euro, tenzij anders vermeld.

Te zien is dat de opbrengst van het huidige stelsel stijgt tot 5,1 miljard. Dat komt door de enorme stijging van de huizen- en aandelenprijzen in 2021 en de verwachte huizenprijsstijging voor 2022. Die werken met vertraging door in de forfaits van het huidige stelsel.

De eerste twee opties voor spoedwetgeving zijn een voortzetting van de herstelopties op basis van de werkelijke vermogensmix uit de vorige paragraaf. Het verschil met het rechtsherstel in 2017 t/m 2022 is dat belastingplichtigen vanaf 2023 niet meer kunnen kiezen voor het huidige box 3 stelsel als dat voordeliger is. De getoonde budgettaire derving geldt bij het huidige tarief van 31%. Indien gewenst kan het tarief worden verhoogd. Vervolgens hebben wij drie nagenoeg budgetneutrale vermogensbelastingen doorgerekend.

Tabel 3.1: Raming varianten spoedwetgeving vergeleken met huidig stelsel box 3⁴

Prijzen 2022, miljoenen €	2023	2024	2025
Raming opbrengst huidig stelsel box 3	4.900	5.100	5.100
Raming spoedwetgeving ten opzichte van huidig stelsel			
a. Voortzetten herstelvariant 1 (alleen spaargeld)	-400	-400	-400
b. Voortzetten herstelvariant 2 (spaargeld en beleggingen)	-300	-1.300	-2.200
c. Vermogensbelasting vlak 1,4% op grondslag box 3	*	-100	-100
d. Zeer progressieve vermogensbelasting SP-GL-PvdA: vrijstelling 0-100k, 1% 100k – 500k, 2% 500k – 1 mln, 4% 1 mln – 5 mln, 5% vanaf 5 mln	*	-100	-100
e. Licht progressieve vermogensbelasting: vrijstelling 0-100k, 1,5% 100k-500k, 2% 500k – 1 mln, 2,5% vanaf 1 mln	*	-200	-100

* Een vermogensbelasting lijkt per 2023 mogelijk niet uitvoerbaar. Op de uitvoerbaarheid van de maatregelen gaan we in dit memo verder niet in.

De raming van variant b. is bijzonder onzeker, omdat deze sterk bepaald wordt door de ontwikkelingen op de aandelen- en huizenmarkten. In deze raming zijn de laatste CPB-ramingen van deze ontwikkelingen uit de MEV 2022 toegepast. Na publicatie van het CEP 2022 kunnen de ramingen bijstellen.

Als grote vermogens (fors) meer worden belast, zal een deel van dit vermogen zich verplaatsen, bijvoorbeeld naar box 2. Met zulke gedragseffecten is in de ramingen rekening gehouden.

a. Voortzetten herstelvariant 1 (alleen spaargeld)

Tabel 3.2 laat zien welke belastingplichtigen meer of minder gaan betalen in vergelijking met het huidige stelsel. Vooral beleggers (0-25% spaargeld) gaan meer belasting betalen (tezamen zo'n 700 miljoen in 2023). Dit komt doordat de werkelijke vermogensmix in aanmerking wordt genomen, waardoor schulden niet meer gesaldeerd worden met het vermogen.

Tabel 3.2: Het verschil in budgettaire opbrengst in 2023 tussen het oude box 3 stelsel en een nieuw stelsel op basis van **herstelvariant 1**, uitgesplitst naar box 3 vermogen en het aandeel van spaargeld in het vermogen.

Box 3 vermogen	€ 50.000 - €100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Aandeel Spaargeld					
0%	€ 5 mln	€ 16 mln	€ 19 mln	€ 15 mln	€ 56 mln
0% - 25%	€ 51 mln	€ 174 mln	€ 298 mln	€ 176 mln	€ 699 mln
25%-50%	€ 15 mln	€ 15 mln	-€ 40 mln	-€ 66 mln	-€ 77 mln
50%-75%	€ 2 mln	-€ 44 mln	-€ 124 mln	-€ 57 mln	-€ 223 mln
75%-100%	-€ 18 mln	-€ 133 mln	-€ 201 mln	-€ 63 mln	-€ 415 mln
100%	-€ 59 mln	-€ 204 mln	-€ 155 mln	-€ 20 mln	-€ 438 mln
Totaal	-€ 5 mln	-€ 176 mln	-€ 203 mln	-€ 15 mln	-€ 399 mln

Tabel 3.3 laat zien welke beleggers meer belasting gaan betalen: voornamelijk beleggers in onroerend goed. Dit zijn de beleggers met de meeste schulden.

⁴ Dit zijn ramingen van de belastinginkomsten. De uitvoeringskosten en doorwerking aan de uitgavenkant, zoals toeslagen, zijn niet meegenomen.

Tabel 3.3: Het verschil in budgettaire opbrengst in 2023 tussen het oude box 3 stelsel en een nieuw stelsel op basis van **herstelvariant 1**, uitgesplitst naar box 3 vermogen en het soort belegger. Een belastingplichtige kwalificeert als "spaarder" als het spaarvermogen groter is dan het beleggingsvermogen. De groep beleggers is onderverdeeld in beleggers met in meerderheid effecten en beleggers met in meerderheid onroerend goed.

Box 3 vermogen	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Belegger effecten	16	44	75	10	144
Belegger onroerend goed	47	149	202	121	519
Spaarder	-67	-369	-480	-146	-1062
Totaal	-5	-176	-203	-15	-399

b. Voortzetten herstelvariant 2 (spaargeld en beleggingen)

Tabel 3.4 laat zien welke belastingplichtigen in 2023 meer of minder gaan betalen in vergelijking met het huidige stelsel.

Tabel 3.4: Het verschil in budgettaire opbrengst in 2023 tussen het oude box 3 stelsel en een nieuw stelsel op basis van **herstelvariant 2**, uitgesplitst naar box 3 vermogen en het aandeel van spaargeld in het vermogen. Sommige beleggers (0-25% spaargeld) gaan meer belasting betalen, ondanks dat er € 300 mln minder wordt opgehaald.

Box 3 vermogen	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Aandeel spaargeld					
0%	€ 8 mln	€ 30 mln	€ 42 mln	€ 36 mln	€ 116 mln
0% - 25%	€ 64 mln	€ 228 mln	€ 366 mln	€ 154 mln	€ 812 mln
25%-50%	€ 14 mln	€ 14 mln	-€ 51 mln	-€ 79 mln	-€ 102 mln
50%-75%	-€ 1 mln	-€ 52 mln	-€ 131 mln	-€ 60 mln	-€ 244 mln
75%-100%	-€ 20 mln	-€ 139 mln	-€ 206 mln	-€ 64 mln	-€ 429 mln
100%	-€ 59 mln	-€ 204 mln	-€ 155 mln	-€ 20 mln	-€ 438 mln
Totaal	€ 6 mln	-€ 123 mln	-€ 136 mln	-€ 31 mln	-€ 285 mln

Als we onderscheid maken tussen twee soorten beleggers, dan blijkt uit Tabel 3.5 dat beleggers in effecten juist *minder* belasting gaan betalen, terwijl de onroerendgoedbezitters een stuk *meer* gaan betalen bij deze variant. Een deel van dit effect komt doordat (onroerendgoed-)schulden niet meer met het bezit worden gesaldeerd, net als bij de vorige variant. Een ander deel komt door de CPB-voorspelling uit de MEV 2022 dat de woningmarkt in 2023 een hoger rendement oplevert dan de aandelenmarkt.

Tabel 3.5: Het verschil in budgettaire opbrengst in 2023 tussen het oude box 3 stelsel en een nieuw stelsel op basis van **herstelvariant 2**, uitgesplitst naar box 3 vermogen en het soort belegger. Een belastingplichtige kwalificeert als "spaarder" als het spaarvermogen groter is dan het beleggingsvermogen. De groep beleggers is onderverdeeld in beleggers met in meerderheid effecten en beleggers met in meerderheid onroerend goed.

	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Belegger effecten	€ 10 mln	€ 11 mln	-€ 33 mln	-€ 164 mln	-€ 175 mln
Belegger onroerend goed	€ 75 mln	€ 277 mln	€ 431 mln	€ 295 mln	€ 1077 mln
Spaarder	-€ 79 mln	-€ 411 mln	-€ 534 mln	-€ 162 mln	-€ 1187 mln
Totaal	€ 6 mln	-€ 123 mln	-€ 136 mln	-€ 31 mln	-€ 285 mln

c. Een vlakke vermogensbelasting van 1,4%

Tabel 3.6 laat zien dat grote vermogens (meer dan 1 miljoen euro) bij deze variant minder belasting gaan betalen en kleine vermogens juist meer. Omdat het huidige box 3 stelsel noch de vermogensbelasting onderscheid maakt tussen het soort vermogen (spaargeld/beleggingen) is het niet zinvol om uit te splitsen naar de verdeling van het vermogen.

Tabel 3.6: Het verschil in budgettaire opbrengst in 2023 tussen het oude box 3 stelsel en een vlakke vermogensbelasting van 1,4%, uitgesplitst naar box 3 vermogen. Mensen met een klein vermogen gaan bij deze variant meer belasting betalen, mensen met een groot vermogen juist minder.

Box 3 vermogen	€ 50.000 - €100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Totaal	€ 145 mln	€ 195 mln	-€ 9 mln	-€ 369 mln	-€ 37 mln

d. De vermogensbelasting voorgesteld door SP-GL-PvdA

Deze vermogensbelasting kent een vrijstelling tot € 100.000, een tarief van 1% op het deel van het vermogen tussen de € 100.000 en € 500.000, een tarief van 2% tussen de € 500.000 en € 1 mln, een tarief van 4% tussen de € 1 mln en de € 5 mln en een tarief van 5% op het deel van het vermogen boven de € 5 mln.

Tabel 3.7: Het verschil in budgettaire opbrengst in 2023 tussen het oude box 3 stelsel en de progressieve vermogensbelasting voorgesteld door de linkse partijen, uitgesplitst naar box 3 vermogen. Mensen met vermogens tot € 1 miljoen gaan bij deze variant minder belasting betalen, mensen met zeer grote vermogen gaan (fors) meer betalen.

Box 3 vermogen	€ 50.000 - €100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Totaal	-€ 149 mln	-€ 497 mln	-€ 568 mln	€ 1.212 mln	-€ 1 mln

e. Een licht progressieve vermogensbelasting

Deze vermogensbelasting kent een vrijstelling tot € 100.000, een tarief van 1,5% op het deel van het vermogen tussen de € 100.000 en € 500.000, een tarief van 2% tussen de € 500.000 en € 1 mln en een tarief van 2,5% op het deel van het vermogen boven de € 1 mln.

Tabel 2.8: Het verschil in budgettaire opbrengst in 2023 tussen het oude box 3 stelsel en een licht progressieve, uitgesplitst naar box 3 vermogen. Mensen met vermogens tot € 1 miljoen gaan bij deze variant iets minder belasting betalen, mensen met vermogens boven de € 1 miljoen gaan iets meer betalen.

Box 3 vermogen	€ 50.000 - €100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Totaal	-€ 149 mln	-€ 284 mln	-€ 63 mln	€ 374 mln	-€ 121 mln